

4. Bekering, geloof en wedergeboorte

Introductie

Bekering, geloof en wedergeboorte zijn drie termen, die nog wel eens door elkaar heen gebruikt worden. Deze drie zaken hangen wel met elkaar samen, maar ze spreken toch ook over verschillende dingen. In dit stuk willen we nadenken over wat deze drie termen nu precies betekenen en hoe ze met elkaar samenhangen.

Bekering

Als er in de christelijke wereld over 'bekering' gesproken wordt, dan wordt daar vaak het moment mee bedoeld waarop men Jezus heeft aangenomen als Verlosser en Heer. Er wordt dan bijvoorbeeld gevraagd: 'Vertel me eens hoe je tot bekering bent gekomen?' Eigenlijk wordt dan bedoeld: 'Vertel me eens hoe je Jezus hebt leren kennen?' In deze visie is bekering het moment, waarop men tot geloof komt. Iedereen moet zo'n bekering meemaken.

Maar als er in de Bijbel over bekering gesproken wordt, dan wordt daar toch iets anders mee bedoeld. Het Griekse woord voor bekering is 'metanoia' en het betekent 'omdenken' of 'anders gaan denken'. Je krijgt een andere levensvisie en nieuwe overtuigingen. Je gaat daarmee anders tegen de dingen om je heen aankijken. Het Hebreeuwse woord voor bekering is 'teshoevah' en het betekent 'terugkeren' of 'omkeren'. Dit laatste woord heeft vooral te maken met het beteren van je daden. Je keert je af van een slecht pad om op het goede pad te gaan wandelen.

Het is wel grappig om te zien hoe hierin het Griekse en Hebreeuwse denken naar voren komen. Het Griekse denken is in de eerste plaats gericht op de gedachtewereld, op filosoferen en op de eeuwige ideeën. Het Griekse woord voor bekering staat dan ook voor een omkering in je denken. Je krijgt andere overtuigingen, gedachten en ideeën. Je gaat anders tegen de dingen aankijken. Het Hebreeuwse denken is in de eerste plaats gericht op hoe je het leven op aarde concreet leeft. Hoe leef je in relatie tot God, je naaste en de wereld? Hoe uit zich dat in je daden van alle dag? Het Hebreeuwse woord voor bekering staat dan ook voor een omkering in je daden. Je gaat je leven op een andere manier leven. Jouw relaties veranderen daarmee en ook de manier waarop je dingen doet.

Als we bekering in de Bijbel tegenkomen, dan heeft dat niet perse met één moment te maken, maar dan heeft dat te maken met een verandering in je denken en handelen. Deze bekering kan dus heel lang duren en is eerder een proces, dan een moment. Bekering is dan ook niet zozeer het moment waarop je tot geloof komt in Jezus, maar dat wat uit dat moment voort gaat komen: namelijk de verandering van je denken en handelen, die de Heilige Geest in je leven komt brengen.

We hebben in het document 'Gered door geloof en werken' al gezien dat we niet alleen gered worden door het geloof. Er moeten ook goede vruchten, goede daden, voortkomen uit dat geloof. Op basis daarvan zullen wij geoordeeld worden bij Jezus' Wederkomst. Bekering is dus een noodzakelijk gegeven als we de weg van redding willen betreden. We zullen ons moeten bekeren van onze slechte gedachten en daden. Gelukkig hoeven we dat niet zelf te doen. De Heilige Geest wil dat in ons doen.

Geloof

Als er in de christelijke wereld over 'geloof' gesproken wordt, dan wordt vaak het moment bedoeld waarop we 'tot geloof komen'. Ook dan gaat het over ons getuigenis van hoe we Jezus hebben leren kennen. Er is een soort focus op dit ene moment ontstaan, waar mensen hun gevoel van zaligheid uit halen. Als we kunnen aangeven hoe we tot geloof zijn gekomen, dan zijn we binnen, dan zijn we gered. Geloof wordt dan eigenlijk als een ticket naar de hemel beschouwd.

De Bijbel spreekt op een andere manier over geloof. Het Griekse woord voor geloof is 'pistis' en dat betekent 'geloof', 'vertrouwen', 'verzekerdheid' of 'betrouwbaarheid'. Dit woord heeft dus te maken met de vraag of je jouw vertrouwen ergens op durft te stellen. Ook dit heeft niet zozeer met een beslissing te maken, die je op één moment neemt. Vertrouwen bouwt zich op. Dat is een proces. Dit heeft te maken met een vertrouwensband. Als je een tijdje met iemand wandelt, dan ga je diegene, als het goed is, steeds meer vertrouwen. Ook geloof is een proces, wat zich voltrekt, als we ons helemaal over gaan geven aan Jezus en aan Gods bedoelingen.

Het Hebreeuwse woord voor geloof is 'èmoenah' of 'èmèt'. Deze woorden hebben met 'waarheid', 'betrouwbaarheid' en 'standvastigheid' te maken. Je gebruikt deze woorden als je ergens op kunt bouwen. Ook dit kun je niet even in een moment beslissen. Je zult door de tijd heen moeten bekijken of iets betrouwbaar en standvastig is, of je erop kunt bouwen of niet. Opnieuw gaat het om een vertrouwensband, die door de tijd heen opgebouwd moet worden.

Op het moment dat wij tot geloof komen, dan kiezen wij ervoor om ons vertrouwen op Jezus te stellen. Dit is het startpunt van de vertrouwensband, die we met de Heer mogen gaan opbouwen. We hebben dan eeuwig leven ontvangen, maar we hebben vanaf dit punt ook de verantwoordelijkheid om onze vertrouwensband met Jezus in stand te houden en te verdiepen. Dit is de strijd van het geloof, waarin we met de hulp van Gods Geest kunnen overwinnen.¹ Als we volhouden in geloof tot het einde, zullen we daadwerkelijk voor eeuwig bij God mogen zijn. Maar als we laks of lui zijn in deze strijd, bestaat de kans dat we niet veilig aankomen. Dat kunnen we bijvoorbeeld opmaken uit Openbaring 2-3.

Wedergeboorte

Ook de wedergeboorte wordt vaak direct gekoppeld aan het leren kennen van Jezus. Er wordt dan bijvoorbeeld gevraagd of je een wedergeboren christen bent, wat zoveel wil zeggen als: 'bevind je je echt aan de goede kant?' Opnieuw spreekt de Bijbel op een net iets andere manier over wedergeboorte, dan gewoonlijk onder christenen gedaan wordt. Ook de wedergeboorte is een proces, waar we levenslang mee te maken hebben. En niet alleen maar één moment, waarop we wedergeboren worden en voor altijd 'binnen zijn'. Er is wel één moment van wedergeboorte, maar vervolgens moet die wedergeboorte ook zijn beslag gaan krijgen in ons leven. Laten we hier wat beter naar gaan kijken.

De mens is geschapen met een geest, een ziel en een lichaam.² De geest is het deel waarmee we aan de hemelse en geestelijke zaken deel kunnen nemen. De ziel is de plaats van onze gedachten, emoties en wilsbesluiten. En het lichaam is datgene waarmee wij aan de materiële wereld deelnemen, waarmee wij dus ook handelen, spreken en waarnemen in de wereld. Sinds de zondeval is onze geest dood. We kunnen daarmee niet meer functioneren in de hemel. Gods Heilige Geest kan ook niet meer in ons wonen.

God heeft namelijk tegen Adam en Eva gezegd dat zij zouden sterven, op de dag dat zij van de Boom van Kennis van goed en kwaad zouden eten. Toch zijn zij lichamelijk niet gestorven op de dag dat zij aten. Maar God is geen mens, dat Hij liegen zou. Adam en Eva zijn op die dag wel degelijk gestorven. Hun geest stierf af op die dag. Vanaf die dag waren zij de verbinding met de hemel kwijt en moesten zij ook het hemelse paradijs verlaten.

Als wij Jezus leren kennen, dan wordt onze geest opnieuw geboren. Vanaf dat moment ligt onze focus op de dingen in de hemel.³ Dat is de aanvankelijke wedergeboorte. Dit is in principe een gebeurtenis, die eenmalig plaatsvindt. Maar we weten allemaal, dat als een baby'tje geboren wordt, dat het dan moet gaan opgroeien. Het gaat leren ademen, zien, ruiken, horen, bewegen, lachen, lopen, etc. Zo zal onze geest ook in de hemelse dingen op moeten gaan groeien. We gaan nieuwe talen leren, de tongtalen van de Geest. We gaan hemelse dingen zien, horen en spreken, het profeteren door de Geest. We gaan ademen in Gods Geest en krijgen een nieuwe, hemelse oriëntatie. Ons burgerschap is nu in de hemel en we gaan daar opgroeien in de geest.⁴

Dit laatste is een proces en we zijn nooit te oud om hierin te leren. De wedergeboorte is wel één moment, maar zet ook een proces in werking. We gaan opgroeien in de hemel. Stel dat een baby'tje geboren wordt en helemaal niet groeit, dan gaat het niet goed met het baby'tje. Het zal niet lang levensvatbaar blijven. Stel dat wij wedergeboren worden en we gaan niet opgroeien in de geest, dan blijven we ook niet lang levensvatbaar. Al spoedig zal onze geest af gaan sterven en drijven we bij God vandaan. Ook de wedergeboorte heeft dus met een proces te maken.

Waar de bekering vooral met onze daden te maken heeft, daar heeft de wedergeboorte vooral te maken met onze identiteit. Het verschil zit hem in doen en zijn. Als we ons bekeren, dan gaan we goede dingen doen. Als we wedergeboren worden, dan veranderen we in wie we zijn. We worden goede mensen, die op God lijken en aan de hemelse zaken deelnemen. Geloof heeft tenslotte met onze relatie met God te maken. We gaan God vertrouwen in Wie Hij is voor ons. Alle drie beginnen ze als we Jezus werkelijk leren kennen, maar alle drie zetten zich voort in een proces van vernieuwing in ons leven.

Is er een volgorde...?

In de kerkgeschiedenis zijn wel pogingen gedaan om precies te beschrijven in welke volgorde bekering, geloof en wedergeboorte plaatsvinden. De Bijbel geeft ons hier echter geen uitsluitend antwoord. In de Bijbel wordt niet gesproken over een volgorde. Er is zelfs betrekkelijk weinig aandacht voor een uitgewerkte geloofsleer op dit gebied. De nadruk valt erop dat deze drie dingen in het leven van een gelovige aanwezig moeten zijn.

Het zijn theologisch ook geen makkelijke vraagstukken. Enerzijds kunnen we zeggen: we moeten eerst wedergeboren worden, want alleen een wedergeboren mens kan geloof en bekering ontvangen. Zolang onze geest nog dood is, kunnen we dit überhaupt niet ontvangen. Anderzijds kunnen we zeggen: een mens kan niet wedergeboren worden, als hij zijn geloof niet op Jezus heeft gesteld. Het geloof in Jezus is namelijk het middel waardoor we deel krijgen aan alle goede gaven, inclusief de wedergeboorte. Verder zouden we kunnen zeggen dat de bekering eigenlijk aan alles vooraf gaat, omdat de mens zich eerst van zijn slechte weg moet omkeren, om überhaupt bij Jezus uit te komen. Pas als wij ons naar God toekeren, kunnen wij bij God uitkomen en geloof en wedergeboorte ontvangen. Laten we het er daarom op houden dat deze drie nauw met elkaar verweven zijn en niet los verkrijgbaar zijn...

Ons zijn, ons doen en onze relaties zijn dan ook nauw verweven. Als wij in onze identiteit veranderen, uit zich dat in onze daden. En als wij andere keuzes gaan maken wat betreft onze daden, dan zal onze identiteit gaan veranderen. Verder zullen we mensen aantrekken, die passen bij wie we zijn en bij wat we doen. En we zullen ook veranderd worden door de relaties die we hebben. Dat vormt ons in wie we zijn en wat we doen. Al deze dingen grijpen wederzijds op elkaar in. Ze horen bij elkaar en laten toch een ander aspect van ons mens-zijn zien.

Zo is het ook met de bekering, het geloof en de wedergeboorte. Het zijn verschillende aspecten, die bij elkaar horen. Alle drie kennen ze een startpunt, namelijk het moment dat we Jezus leren kennen en zijn offer voor onze zonden aanvaardden en Hem Heer over ons leven laten zijn. En alle drie ontwikkelen ze zich verder in een levenslang proces. We gaan opgroeien in de Heer, we gaan steeds meer op Hem lijken in ons doen en laten en we gaan Hem steeds beter leren kennen en steeds meer vertrouwen in alle dingen.

Laat je dus niet verleiden tot een dichtgetimmerde theologie op dit vlak, maar vraag jezelf af of je ze alle drie in je leven herkent. Groei jij op in de hemelse en geestelijke zaken? Merk je dat jouw identiteit niet meer hier op aarde wordt gevonden, maar in de hemel ligt? En ga jij steeds meer met Gods perspectief naar de wereld en je leven kijken? Merk je dat Gods Geest jouw aan het reinigen en zuiveren is, zodat je steeds meer naar de bedoelingen van God gaat leven? En merk jij dat je God steeds meer leert te vertrouwen, in alle grote en kleine dingen van het leven? Wordt het makkelijker om Hem zonder vragen te volgen, omdat je weet dat je goed uitkomt? Dat zijn de vragen waarover we na mogen denken...

Bijbelteksten

1 Strijd de goede strijd van het geloof	1 Timotheüs 6:12
2 Geest, ziel en lichaam	1 Thessalonicenzen 5:23
3 Geboren in de hemel	Johannes 3
4 Burgerschap in de hemel	Kolossenzen 3:2-3, Efeze 2:6, Filippenzen 3:20, Hebreeënen 12:22-25